

In memoriam Baráth Árpád (1944–2022) professor emeritus

KELEMEN GÁBOR

Kelemen Gábor: CGL Bromley Drog- és Alkoholgondozó Szolgálat, London;
gabor.kelemen@cgl.org.uk

Gábor Kelemen: CGL Bromley Drug and Alcohol Service, London; gabor.kelemen@cgl.org.uk

A többségében magyarlakta vajdasági Zentán született Baráth Árpád 47 éves koráig a korabeli Jugoszláviában futott be impozáns tudományos pályát. A Zágrábi Egyetemen szerzett pszichológus diplomájának átvételét követően hét évig folytatott posztgraduális tanulmányokat az egyesült államokbeli Ann Arborban. Hazatérése után, 1979-től 1991-ig fontos szerepet játszott a modern társadalomtudományi trendek és kutatómódszertani ismeretek nemzetközi szintén történő kritikus megvitatása érdekében összehívott *dubrovnikai találkozók* megszervezésében. Az e találkozókra rendre meghívott, a „vasfüggöny” mögött élő magyarországi szakemberek gyakran itt nyertek először közvetlen tapasztalatot a társadalomtudomány élvonalát jelentő nyugati tudósok gondolkodás- és kommunikációs módjáról.

Jugoszlávia megszűnésével nemcsak a dubrovnikai találkozók missziója illant el, de a zágrábi Orvostudományi Egyetemen és a szerbiai Újvidék Művészeti Akadémiáján egyaránt oktató Baráth professzor is választásra kényszerült. Ő a harmadik utat választotta, s Magyarországon kezdett új életet a festőművész Márkus Ilona társaként.

Baráth Árpád Magyarországra települése szinte friss infúzió volt a rendszerváltás idején bontakozó honi szociális munka számára. A hazai alkalmazott társadalomtudomány egyik legholisztikusabb képviselőjeként döntő szerepet játszott abban, hogy a szociális munka mesterképzés a főváros után hazánkban másodikként a PTE BTK-n indult el. Úttörő szerepet játszott a társadalmi kirekesztés, emberkereskedelem és migráció pszichoszociális és egészségügyi következményeinek és az erre adott adaptív, kreatív és önsegítő válaszok kutatásában. A *Szociális Szemle* egykori főszerkesztőjeként igyekezett szintetizálni a szociális munka gyakorlatát megalapozó társadalompolitikai, bölcsészeti, egészségügyi, jogi és közgazdasági tudást.

Mindamellet egy percre sem feledkezett meg régi otthonában élő honfitársairól. Szenvedélyesen foglalkoztatta az a probléma, hogy miként lehet a volt Jugoszlávia területén élő, rohamosan fogyó, gazdag történelmi és kulturális örökséggel rendelkező magyarság értékeit megmenteni és gazdagítani.

A Baráth Árpád professzor által koordinált nemzetközi kutatási projektek; magyar nyelvű, majd később angol nyelvű képzési programokban való jelenléte jelentős mértékben hozzájárult a hazai szociális munka fejlődéséhez, jó hírének honi és nemzetközi szakmai színtereken való elismeréséhez.

Szellemi örökségét tovább visszük.

„A szociális munka tehát az *interpretatív* (értelmező) tudományok között nőtte ki magát tudománnyá. Ugyanakkor, sok más interpretatív diszciplínától eltérően *alkalmazott* tudomány is, amelynek érintkezési pontjait elméleti síkon a társadalom- és humán tudományokkal találjuk (pszichológia, szociológia, antropológia). Gyakorlati síkon pedig az alkalmazott pszichológiával és egészségtudományokkal érintkezik (közösségpszichológia, mentálhigiéné, közegészségtan, epidemiológia, szociálpszichiátria, ápoláslélektan stb.). Tévedés lenne azt állítani, hogy a szociális munka „határeset” vagy „szatellitje” más tudományterületnek, s nem más, mint „barkácsolás” más diszciplínák peremterületein. Ott, ahol a szociális munka szakmává válása az elmúlt közel száz éve alatt töretlen maradt (Müller 1992), autonómiáját tekintve sem elméletben, sem pedig a gyakorlati alkalmazás (praxis) tekintetében nem maradt el más, vele rokon és kb. azonos időszámban született diszciplínákhoz képest. A szociális munka is létrehozta saját tudástőkéjét, megteremtette saját módszertanát, létrehozta saját humán erőforrásait, megteremtette saját oktatási rendszerét és képesítési hierarchiáját (a szociális asszisztentstől a tudományos fokozatokig), és nem utolsósorban, megteremtette saját értékrendszerét, etikai kódexét. Ugyanakkor, a szociális munka professzionalizálódásának megkülönböztető jellegzetessége, hogy nem mono-, hanem *multidiszciplináris* elméleti, módszertani és alkalmazott (gyakorlati) tudástőkével rendelkezik, és innen ered a szakma holisztikus emberképe, társadalomszemlélete, cél- és feladatrendszere is” (Baráth, 2010, p. 11).

A Közösségi és Szociális Tanulmányok Tanszék kollektívája

Irodalom

Baráth, Á. (2010). Tudomány és szociális munka. *Szociális Szemle*, 3(1), 5–16.